

Sygn. akt I Ns 571/17

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2018 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Daria Ratymirska

Protokolant: sekr. sąd. Daria Mokrzycka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 lutego 2018 roku

sprawy z wniosku R. B.

przy udziale A. K.

przy udziale (...) Banku S.A. w W.

o podział majątku wspólnego

p o s t a n a w i a:

ustalić, że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy R. B. i uczestniczki A. K. wchodzi nieruchomości, położona w K. przy ul. (...), obejmująca zabudowaną działkę nr (...), o pow. 0,0214 ha, dla której Sąd Rejonowy w Kłodzku prowadzi księgę wieczystą nr (...), o wartości 330.000 (trzysta trzydzieści tysięcy) złotych i dokonuje podziału majątku wspólnego w ten sposób, że przyznaje opisaną wyżej nieruchomości na własność wnioskodawcy R. B., bez spłaty na rzecz uczestniczki A. K..

UZASADNIENIE

R. B. wniósł o podział majątku wspólnego, w skład którego wchodzi nieruchomości położona w K. przy ul. (...), dz. nr (...), o pow. 0,0214 ha, objęta księgą wieczystą (...), o wartości 330.000 zł, oraz ruchomości, w tym samochód F. (...) o wartości 3000 zł, sprzęt RTV-AGD, meble, o łącznej wartości majątku wynoszącej 339.350 zł. Wniósł o przyznanie mu na własność w.w. nieruchomości i ruchomości, poza samochodem, który miał być przyznany uczestniczce. Wnioskodawca wniósł zarazem o zasądzenie na jego rzecz od uczestniczki kwoty 64.530,18 zł, tytułem zwrotu wydatków i nakładów dokonanych przez niego z majątku osobistego na majątek wspólny, w tym na spłatę zobowiązań kredytowych wobec banku, w którym uczestnicy zaciągnęli kredyty hipoteczne na zakup przedmiotowej nieruchomości. Podał, że aktualnie dług hipoteczny przewyższa rynkową wartość nieruchomości, dlatego wnioskodawca nie powinien być obciążany dopłatą na rzecz uczestniczki.

W odpowiedzi uczestniczka A. K. wniosła o ustalenie, że w skład majątku wspólnego wchodzi rzeczy, wymienione we wniosku oraz dodatkowo wymieniła samochód marki O. (...) o wartości 25.000 zł oraz inne meble, sprzęty i urządzenia. Wniosła o przyznanie na własność wnioskodawcy wszystkich ruchomości z obowiązkiem spłaty na jej rzecz w kwocie 20.000 zł. Wniosła o przyznanie na jej rzecz w.w. nieruchomości z obowiązkiem spłaty kredytu zabezpieczonego hipotecznie. Wniosła o wezwanie do udziału w sprawie (...) Banku S.A. w W., będącego wierzycielem hipotecznym na wspólnej nieruchomości.

Poza sporem pozostała wartość wspólnej w.w. nieruchomości w kwocie 330.000 zł.

Wezwany do udziału w postępowaniu w charakterze uczestnika (...) Banku S.A. w W. nie złożył żadnych wyjaśnień w sprawie i nie zajął stanowiska.

Na rozprawie w dniu 15 lutego 2018r. wnioskodawca R. B. wniósł o przyznanie mu na własność przedmiotowej nieruchomości, zobowiązał się, że będzie spłacał w przyszłości raty kredytów, zaciągniętych wspólnie przez obojga małżonków czasie trwania wspólności majątkowej, zabezpieczonych hipotekami na wspólnej nieruchomości, zwalniając z tego obowiązku uczestniczkę. Cofnął wniosek o rozliczenie nakładów i wydatków, poniesionych z jego majątku osobistego na majątek wspólny, oświadczając, że nie domaga się zwrotu z tego tytułu od uczestniczki.

Uczestniczka A. K. wyraziła zgodę na proponowany przez wnioskodawcę sposób podziału majątku, tj. na przyznanie wspólnej nieruchomości na własność wnioskodawcy, bez spłaty na jej rzecz – oświadczyła, że rezygnuje ze spłaty w zamian za przejęcie przez wnioskodawcę obowiązku regulowania w przyszłości należności z tytułu zaciągniętych wspólnie kredytów hipotecznych, co do których terminy spłaty rat jeszcze nie nastąpiły. Wniosła o wydanie postanowienia, w którym Sąd przyznana na własność wnioskodawcy wspólną nieruchomość wraz z obowiązkiem wyłącznej spłaty zobowiązań kredytowych wobec banku i zwolnieniem z tego obowiązku uczestniczki.

Uczestnicy R. B. i A. K. ostatecznie zgodnie przyjęli, że dotychczas dokonali już podziału majątku wspólnego w zakresie ruchomości i nie wnoszą z tego tytułu żadnych wzajemnych roszczeń, cofając wnioski o dokonanie podziału w ramach niniejszego postępowania w zakresie wskazanych wcześniej rzeczy ruchomych. Znieśli także wzajemnie koszty postępowania.

Stan faktyczny:

Pomiędzy wnioskodawcą R. B. a uczestniczką A. K. istniała małżeńska wspólność majątkowa w okresie od 11.04.2004r. (zawarcie małżeństwa) do 23.02.2015r. (ustanowienie rozdzielności majątkowej w formie aktu notarialnego, sporządzonego przez Notariusza A. S., Rep. A nr (...)). Na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 28.10.2015r., sygn. (...), małżeństwo stron została rozwiązane przez rozwód.

W okresie obowiązywania ustroju małżeńskiej wspólności majątkowej uczestnicy A. K. i R. B. nabyli do majątku wspólnego nieruchomość, położoną w K. przy ul. (...), dz. nr (...), o pow. 0,0214 ha, objętą księgą wieczystą (...), o aktualnej wartości 330.000 zł. Wspólna nieruchomość obciążona jest hipotekami: hipoteką umowną kaucyjną w wysokości 441.916,58 zł na rzecz (...) Bank S.A., zabezpieczającą spłatę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...), udzielonego na podstawie umowy z dnia 11.06.2008r. (termin spłaty kredytu nr (...) przypada na 30.09.2037r.); oraz hipoteką umowną zwykłą w wysokości 57.461,05 zł oraz hipoteką umowną kaucyjną w wysokości 40.222,74 zł na rzecz uczestnika postępowania (...) Bank S.A. w W., zabezpieczającą spłatę kredytu hipotecznego, udzielonego na podstawie umowy nr (...) z dnia 22.04.2010r. (termin spłaty przypada na 7.06.2040r.). Raty w.w. kredytów, wyrażonych są walucie obcej ((...)), uzależnione są od aktualnego kursu waluty.

Bezsporne.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej między A. K. i R. B. był zasadny, skoro ustała między nim małżeńska wspólność ustawowa, nie nastąpił natomiast zupełny podział majątku wspólnego. Poza sporem było, że dotychczas uczestnicy dokonali już podziału majątku wspólnego w zakresie ruchomości, wymienionych we wniosku i odpowiedzi na wniosek, i nie wnoszą z tego tytułu żadnych wzajemnych roszczeń. Bezspornym było, że w skład majątku wspólnego wchodzi jedynie nieruchomość opisana wyżej, co do której uczestnicy zgodnie ustalili, że zostanie ona przyznana na własność wnioskodawcy. Bezsporna była także wartość tej nieruchomości ustalona na 330.000 zł. W tych okolicznościach, Sąd dokonał podziału majątku wspólnego zgodnie z wnioskami uczestników – byłych małżonków, przyznając wspólną nieruchomość na własność wnioskodawcy (art. 684 kpc w zw. z art. 567 § 3 kpc).

Zgodnie z art. 43 § 1 kro, oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Co do zasady wartość udziału uczestniczki A. K. powinna być wyrównana poprzez spłatę pieniężną (art. 212 kc), jednakże uczestniczka wyraźnie oświadczyła na rozprawie, że rezygnuje ze spłaty, a domaga się jedynie zwolnienia jej z długu wobec banku, z tytułu zaciągniętych wspólnie kredytów hipotecznych, i zobowiązania się wnioskodawcy do spłaty przyszłych niewymagalnych jeszcze rat kredytów. Wnioskodawca złożył takie oświadczenie o zobowiązaniu się wobec uczestniczki na rozprawie, poprzedzającej wydanie postanowienia. Wobec jasnego stanowiska uczestniczki, reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, Sąd odstąpił od zasądzenia na jej rzecz spłaty w wysokości odpowiadającej połowie wartości wspólnej nieruchomości.

W trakcie postępowania o podział majątku wspólnego, podziałowi podlegają przedmioty majątkowe, będące składnikami majątku wspólnego i istniejące w chwili dokonania podziału tego majątku. Przedmiotem podziału są jedynie aktywa majątku wspólnego, poza podziałem pozostają zaś długi. Sąd nie rozstrzyga o zaciągniętych przez oboje małżonków w czasie trwania wspólności ustawowej i niespłaconych jeszcze długach oraz nie dokonuje „podziału” zobowiązań byłych małżonków. Oboje małżonkowie są stroną umowy kredytowej, co oznacza, że ich zobowiązanie ma charakter solidarny, a podział majątku nie wpływa na obowiązek dłużników osobistych spłaty tego kredytu zgodnie z umową. Przyszłe raty kredytu są zobowiązaniem niewymagalnym w chwili orzekania o podziale majątku, wymagalność poszczególnych rat powstaje bowiem dopiero w dniu, ustalonym w harmonogramie spłat kredytu. Spłata wymagalnych rat kredytu przez oboje małżonków lub przez jednego z nich po dokonaniu podziału majątku wspólnego może być podstawą do regresu między nimi jako dłużnikami solidarnymi na podstawie art. 376 kc, oraz, w razie sporu, podstawą dochodzenia rozliczeń z tego tytułu w postępowaniu sądowym, albowiem nie stoi temu na przeszkodzie art. 567 § 3 w zw. z art. 588 w zw. z art. 618 § 3 kpc.

Wbrew żądaniu uczestniczki, Sąd nie może dokonywać podziału lub rozliczenia niespłaconych jeszcze długów, obciążających nadal – mimo ustania ustawowej wspólności majątkowej – oboje małżonków na skutek czynności prawnych, podjętych przez nich w czasie trwania wspólności.

W niniejszej sprawie, skutkiem przyznania wnioskodawcy przedmiotowej nieruchomości, bez spłaty na rzecz uczestniczki, i wyraźne zobowiązanie się wnioskodawcy wobec uczestniczki do spłaty przyszłych niewymagalnych jeszcze rat kredytów hipotecznych, jest to, że spłata długów hipotecznych, uwzględnionych przy ustalaniu majątku wspólnego, dokonana z osobistego majątku wnioskodawcy (któremu przypadła nieruchomość w wyniku podziału), nie będzie rodzić roszczenia z tego tytułu wobec uczestniczki, mimo że długi, zabezpieczone hipotekami obciążają oboje małżonków także po ustaniu wspólności. Oznacza to w istocie obciążenie długami, z tytułu kredytów, tylko jednego z małżonków, tj. wnioskodawcy – w ich wzajemnych stosunkach, natomiast oboje małżonkowie nadal pozostają dłużnikami osobistymi banku. Przyznanie wspólnej nieruchomości wnioskodawcy bez spłaty na rzecz uczestniczki i zarazem zobowiązanie się wobec uczestniczki przez wnioskodawcę, że to on spłaci kredyty hipoteczne nie powoduje wygaśnięcia jednak zobowiązania uczestniczki wobec banku do spłaty kredytów, nawet w sytuacji, gdy na jej wniosek Bank (wierzyciel hipoteczny) został wezwany do udziału w sprawie w charakterze uczestnika i nie zajął żadnego stanowiska w sprawie. Brak bowiem podstaw do uznania, że wezwany Bank milcząco wyraził zgodę na zwolnienie jednego z dłużników solidarnych z obowiązku spłaty kredytu.

Hipoteka umowna jest ograniczonym prawem rzeczowym, którego celem jest zabezpieczenie oznaczonej wierzytelności, wynikającej z określonego stosunku prawnego. Funkcja zabezpieczająca hipoteki polega na możliwości dochodzenia przez wierzyciela hipotecznego zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 790). Sam fakt obciążenia hipoteką nie wpływa na obniżenie wartości rynkowej nieruchomości, a podział majątku wspólnego, w tym przyznanie nieruchomości jednemu z małżonków, nie rzutuje w jakikolwiek sposób na utrzymywanie się solidarnego i osobistego zobowiązania obojga małżonków do spłaty kredytu także po dokonaniu podziału majątku wspólnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26.01.2017r. z uzasadnieniem, I CSK 54/16, Biul. SN 2017 nr 5, Legalis).

Aktualnie Sąd nie dysponuje żadnymi danymi ani przesłankami, umożliwiającymi zajęcie stanowiska co do tego, jak będzie przebiegać w przyszłości spłata niewymagalnych jeszcze i rozłożonych na lata kredytów, obciążających oboje małżonków, jako dłużników osobistych. Trudno także ustalić wysokość niespłaconego jeszcze kredytu, wyrażonego w walucie obcej, gdzie raty są uzależnione od aktualnego kursu waluty (...).

W sytuacji jednak, gdy po podziale majątku uczestniczka (będąca nadal solidarnym dłużnikiem osobistym) – która nie tylko nie otrzymała nieruchomości, ale także spłaty, odpowiadającej jej udziałowi w majątku wspólnym oraz wartości rynkowej nieruchomości - będzie w przyszłości zmuszona spłacać kredyty hipoteczne (przy bierności wnioskodawcy, któremu nieruchomość ta przypadła, gdy wierzyciel hipoteczny wybierze inny sposób zaspokojenia roszczenia, niż hipoteka), uprawniona będzie do dochodzenia roszczeń regresowych, kierowanych do wnioskodawcy (art. 376 kc).

Reasumując, w postępowaniu o podział majątku wspólnego sąd rozstrzyga o długach, związanych z majątkiem wspólnym i ciężących w czasie trwania wspólności na obojgu małżonkach, jako podmiotach wspólności majątkowej małżeńskiej, które zostały spłacone przez jedno z małżonków z własnych środków po ustaniu wspólności majątkowej, a przed dokonaniem podziału majątku wspólnego. Jeśli dług, zaciągnięty przez małżonków w czasie trwania wspólności ustawowej, został zużyty na majątek wspólny i spłacony w okresie pomiędzy ustaniem wspólności a podziałem majątku wspólnego, to tak spłacona należność przestaje być długiem i przekształca się w roszczenie o zwrot nakładów na rzecz tego małżonka, który dokonał zapłaty. Roszczenie takie podlega rozliczeniu na podstawie art. 45 i 46 kro. Tego rodzaju rozliczeń, dotyczących długów spłaconych do dnia prawomocnego podziału majątku, dotyczy art. 618 § 3 kpc. Nie znajduje on natomiast zastosowania w przypadku spłaty po podziale majątku przez jednego z małżonków - długu ciężącego nadal na obojgu małżonkach jako dłużnikach solidarnych. Mimo bowiem ustania wspólności ustawowej, małżonkowie pozostają nadal dłużnikami osobistymi, a ich sytuację regulują przepisy kodeksu cywilnego o zobowiązanych solidarnych. Każdy z nich odpowiada wobec banku za spłatę kredytu w całości, zaś względem siebie, w stosunku do udziału w majątku wspólnym, a więc z reguły w częściach równych, chyba, że, jak w niniejszej sprawie, jeden z małżonków (wnioskodawca) zobowiązał się wobec drugiego (uczestniczki), że przejmuje wyłącznie na siebie spłatę niewymagalnych jeszcze rat kredytów, ale takie zobowiązanie obowiązuje wyłącznie pomiędzy dłużnikami solidarnymi w ich wewnętrznej relacji, nie ma zaś mocy wobec wierzyciela, który jedynie jest władny zwalniać dłużnika z zobowiązania wobec siebie. W interesie uczestniczki było wynegocjować z bankiem (wierzycielem hipotecznym) stosowną zmianę umowy kredytowej, pociągającą za sobą zwolnienie jej z długu, co dopiero wówczas oznaczałoby, że wnioskodawca, otrzymujący nieruchomość, ponosiłby wyłączną odpowiedzialność osobistą i rzeczową za dług zabezpieczony hipotecznie. Decydując się na sądowy podział majątku wspólnego, małżonkowie muszą liczyć się z konsekwencjami regulacji tego postępowania przez obowiązujące normy prawa materialnego i procesowego, czego wyrazem jest sposób rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd nie orzekł o kosztach postępowania, wobec braku wniosków uczestników, którzy na rozprawie złożyli oświadczenia o wzajemnym zniesieniu tych kosztów (art. 108§1 i art. 109 w zw. z art. 13§2 kpc i art. 520§1 kpc).

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji.